

The background features a teal gradient. At the top center is a golden scale of justice. Below it, a wooden gavel with a dark brown head and a lighter brown handle rests on a stack of three books with white pages and dark blue covers. The text is overlaid on the books and the gavel.

Natalja Preisa, LBAS Eiropas tiesību un politikas dokumentu eksperte

ES darba tiesību likumdošanas aktualitātes

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par adekvātu minimālo algu ES

- publicēts: 2020.gada 28.oktobrī
- mērķis: nodrošināt, ka darbinieki saņem adekvātu minimālo algu pienācīgai dzīvošanai neatkarīgi no tā, kur tie ir nodarbināti
- status: apstiprināta Eiropas Parlamentā un Padomē

Kas jauns

dalībvalstu pienākums regulāri pārskatīt minimālo algu, lai nodrošinātu tās adekvātumu

noteikti kritēriji: pirktspēja (dzīves dārdzība), vispārējais algu līmenis un to sadalījums, algu pieauguma temps, produktivitāte

Adekvāta minimālā alga

pienākums izmantot indikatīvās atsauces vērtības, lai novērtētu atbilstību (piem. 60 % no bruto darba samaksas mediānas un 50 % no vidējās bruto algas)

sociālo partneru savlaicīga un efektīva iesaiste

Kas jauns

koplīgumu pārrunu definīcija
(skaidra atsauce uz
arodbiedrībām)

dalībvalstu pienākums veicināt
koplīgumu pārrunas

ja koplīgumu pārklājums ir
zemāks nekā 80%,
konsultējoties ar sociālajiem
partneriem, pienākums
izstrādāt plānu koplīgumu
veicināšanai

plāna pārskatīšana

pienākums ievērot koplīgumos
noteikto minimālo algu
publiskajos iepirkumos

Koplīgumu pārrunu veicināšana

*“koplīgumu pārrunas” ir visas sarunas,
kas notiek saskaņā ar valsts tiesību
aktiem un praksi katrā dalībvalstī starp
darba devēju, darba devēju grupu vai
vienu vai vairākām darba devēju
organizācijām, no vienas puses, un vienu
vai vairākām arodbiedrībām, no otras
pusēs, darba apstākļu un darba
nosacījumu noteikšanai*

Priekšlikums direktīvai par darba samaksas caurspīdīgumu

publicēts: 2021.gada
4.martā

mērķis: noteikt
minimālās prasības
darba samaksas
pārredzamībai

statuss: dialogos

Priekšlikums direktīvai par to, lai ar darba samaksas pārredzamības un izpildes mehānismu palīdzību nostiprinātu principa, ka vīrieši un sievietes par vienādu vai vienādi vērtīgu darbu saņem vienādu darba samaksu, piemērošanu

Kas jauns

Pienākums dalībvalstīm izstrādāt rīkus vai metodiku darba vērtības noteikšanai un salīdzināšanai, balstoties uz objektīviem kritērijiem

darba devēja pienākums pirms darba attiecību sākšanas informēt darbiniekus par darba samaksu, tās noteikšanas un karjeras attīstības politiku

pienākums informēt par individuālo un vidējo darba samaksas līmeni sadalījumā pēc dzimuma to darbinieku kategorijām, kuri veic to pašu darbu vai vienādi vērtīgu darbu

pienākums katru gadu publiskot informāciju par nodarbināto sievietēm un vīriešu darba samaksas atšķirībām uzņēmumā (paredzēts tikai darba devējiem, kuri nodarbina vismaz 250 darba ņēmēju)

ja atšķirība ir vismaz 5 %, pienākums veikt darba samaksas novērtējumu situācijas labošanai

Minimālās prasības darba samaksas caurspīdīguma veicināšanai

Priekšlikums direktīvai par uzņēmumu pienācīgu rūpību attiecībā uz ilgtspēju

publicēts: 2022.gada
23.februārī

mērķis: sekmēt uzņēmumu
devumu cilvēktiesību
ievērošanā to pašu darbībā
un caur to vērtības ķēdēm

statuss: apspriešana Eiropas
Parlamentā un Padomē

Kas jauns

- uzņēmumiem (neaptver MVU):
  - a) > 500 darbinieku un > 150 miljonu eiro apgrozījums
  - b) > 250 darbinieku un > 40 miljonu eiro apgrozījums noteiktās augstas ietekmes nozarēs, piem., tekstilrūpniecībā, lauksaimniecībā, derīgo izrakteņu ieguvē**pienākums ievērot pienācīgu rūpības pasākumus**
- attiecas uz uzņēmuma darbību, to meitasuzņēmumiem un to vērtību ķēdēm
- atbildība par pienākuma pārkāpumu
- cietušajiem iespēja vērsties tiesā par zaudējumiem, no kuriem būtu bijis iespējams izvairīties, veicot atbilstošus uzticamības pārbaudes pasākumus

integrēt pienācīgu rūpību savā politikā

identificēt faktisko vai iespējamo nelabvēlīgo ietekmi

novērst un vājināt iespējamo nelabvēlīgo ietekmi un izbeigt faktisko nelabvēlīgo ietekmi un mazināt tās apjomu

uzraudzīt savas pienācīgas rūpības politikas un pasākumu efektivitāti

publiski informēt par pienācīgu rūpību

korporatīvās ilgtspējas uzticamības pārbaudes pienākums, lai novērstu negatīvo ietekmi uz cilvēktiesībām un vidi

Pamatnostādnes par Savienības konkurences tiesību piemērošanu koplīgumiem

publicēts: 2021.gada
9.decembris

mērķis: nodrošināt, lai
konkurences tiesību akti
nekavē koplīgumu
slēgšanu, lai uzlabotu
darba apstākļus noteiktām
pašnodarbinātām
personām

statuss: pieņemtas
2022.gada 29.septembrī

Kas jauns

- ievieš skaidrību, kad koplīgumi nepārkāpj konkurences tiesības (LESD 101. pantu): kad individuālās pašnodarbinātās personas ir darba ņēmēju situācijai pielīdzināmā situācijā
- atzīst, ka daži darbinieki, kurus sauc par pašnodarbinātajiem, patiesībā ir viltus pašnodarbinātie viņu ekonomiskās atkarības dēļ
- veido papildu noteikumus priekšlikumam direktīvai par platformu darbinieku darba apstākļu uzlabošanu

Koplīgumu pārrunas un konkurences tiesības

LESD 101. pants aizliedz tādus nolīgumus uzņēmumu starpā, kas ierobežo konkurenci iekšējā tirgū, jo īpaši, ja tie tieši vai netieši nosaka pirkšanas vai pārdošanas cenas vai kādus citus tirdzniecības nosacījumus.

Uzņēmums ir plašs jēdziens, kurš aptver ikvienu subjektu, kas veic saimniecisko darbību, neatkarīgi no tā juridiskā statusa un finansēšanas veida. Tāpēc pašnodarbinātās personas, pat ja tās ir personas, kas strādā patstāvīgi, principā ir uzņēmumi LESD 101. panta nozīmē, jo tās noteiktā tirgū piedāvā savus pakalpojumus par atlīdzību un veic savu darbību kā neatkarīgi ekonomikas dalībnieki

Kas jauns

Ekonomiski atkarīgas individuālās pašnodarbinātās personas

- sniedz pakalpojumus tikai vai galvenokārt vienai darījuma pusei
- viena vai divu gadu periodā vidēji vismaz 50 % ar darbu saistīto ienākumu gūst no vienas darījuma puses
- nevar neatkarīgi noteikt savu rīcību tirgū un ir lielā mērā atkarīgas no savas darījuma puses, veidojot tās uzņēmējdarbības neatņemamu sastāvdaļu un kopīgu saimniecisku vienību
- saņem norādījumus par to, kā jāveic to darbs

Individuālās pašnodarbinātās personas, kas strādā līdzās ar darba ņēmējiem

- sniedz pakalpojumus darījuma puses vadībā
- neuzņemas darījuma puses darbības komercriskus
- nav pietiekami neatkarīgas attiecīgās saimnieciskās darbības veikšanā

Koplīgums – leģitīms līdzeklis kā līdzsvarot abu pušu nevienlīdzīgās spējas aizstāvēt savas intereses

Ekonomiski atkarīgo individuālo pašnodarbināto personu un individuālo pašnodarbināto personu, kas strādā līdzās ar darba ņēmējiem, koplīgumi, par kuriem tās risina sarunas un kurus tās noslēdz, neietilpst LESD 101. panta darbības jomā

ES Sociālo partneru pārrunas par teledarbu un tiesībām būt bezaistē

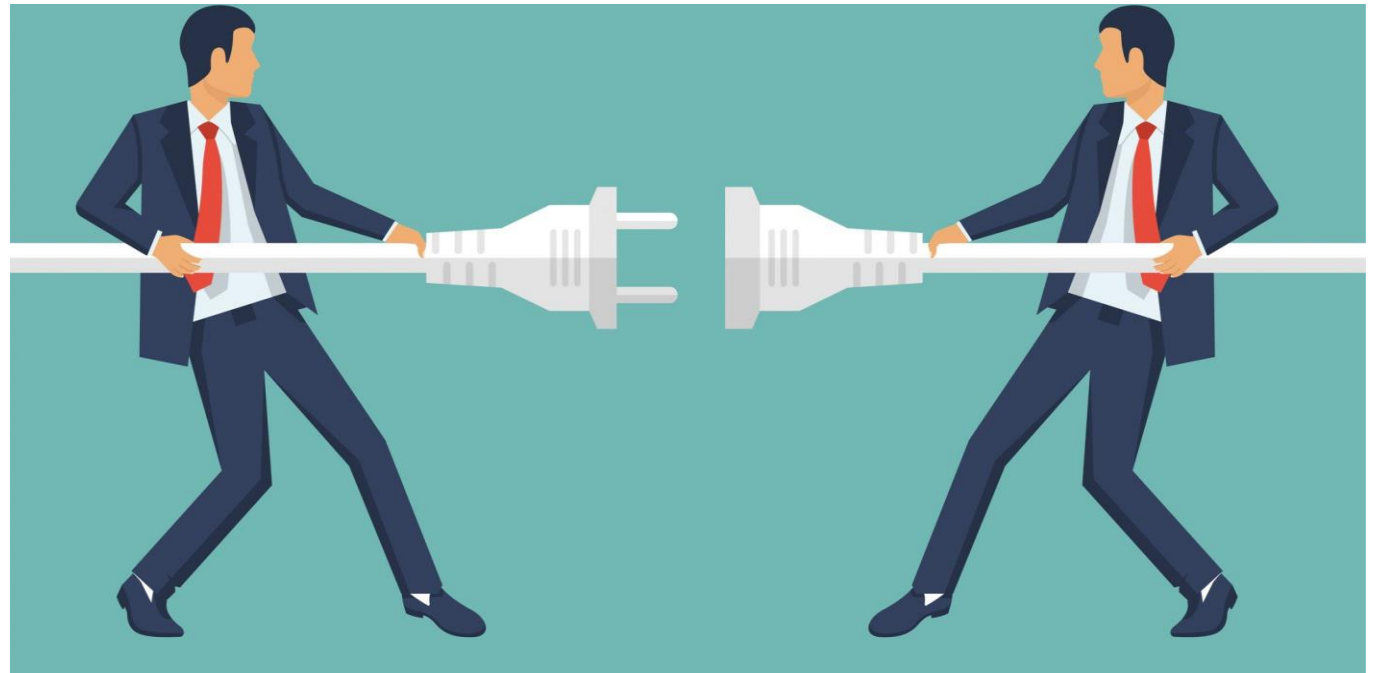
uzsāktas: 2022.gada
septembrī

mērķis: nolīgums,
kas pārņem par
direktīvu

Tiesības būt bezsaistē

“esamība bezsaistē” ir ar darbu saistītu darbību neveikšana vai neatbildēšana uz paziņojumiem — ne tiešā veidā, ne netieši —, kurus nosūta, izmantojot digitālus rīkus, ārpus darba laika

Eiropas Parlamenta 2021. gada 21. janvāra rezolūcija ar ieteikumiem Komisijai par tiesībām būt bezsaistē (2019/2181(INL))

ES Sociālo partneru Pamat nolīgums par digitalizāciju (2020)

- Apmācības un izpratnes veicināšana
- Kontrole un atbilstības nodrošināšana
- Apmācībā ieviest kultūru, kas izvairās no kontaktēšanas un pieslēgšanās ārpus darba laika
- Darba slodzes un darba organizācijas (personāla pietiekamība) novērtēšanu
- Noteikums: darbiniekam nav jāatbild ārpus darba laika, par papildus darba laiku – virsstundu kompensācija
- Kultūra pasargāt darbinieku no vainošanas par to, ka nevar sazināties

Eiropas Parlamenta 2021. gada 21. janvāra rezolūcija ar ieteikumiem Komisijai par tiesībām būt bezsaistē (2019/2181(INL)):

- Kārtība digitālos rīku atslēgšanai
- Risinājumi darba laika uzskaitē
- Darba vides risku novērtējums (psihosociālie riski)
- Kritērijus, pēc kuriem darba devēji var atkāpties
- Kritērijus, kā kompensācijas aprēķināšanai, ja atkāpe tiek piemērota
- Izpratnes veicināšanas pasākumi
- Tiesību uz tiesisko aizsardzību īstenošanas kārtība
- Arodbiedrību tiesības iesniegt sūdzības
- Aizliegums diskriminēt, darbinieku aizsardzība pret nelabvēlīgu attieksmi (apgrieztās pierādīšanas princips)
- Sodū sistēma

PALDIES!